

SPOT svetovanje Koroška: Po novem izplačilo denarnega nadomestila za neizrabljen letni dopust

V času gospodarskega razcveta in posledično povečanega obsega dela delodajalci zaradi realizacije naročil le s težavo omogočijo delavcem izrabo letnega dopusta. Dodatne težave jim povzročajo tudi dejstva, da določenih panožnih delavcev, (npr. v strojništvu, gradbeništvu) zaradi velikega povpraševanja primanjkuje na trgu dela. Kakšno sodno varstvo ima torej delavec, ki ni mogel izrabiti vseh odmerjenih dni dopusta?

Slovenska zakonodaja (Zakon o delovnih razmerjih) delavcu in delodajalcu omogoča, da se lahko ob prenehanju delovnega razmerja **sporazumeta** o izplačilu neizrabljenega letnega dopusta. Ker zakon ne predvideva podrobnejših meril, so se slednja osnovala v sodni praksi slovenskih sodišč, ki so zavzela stališče, da je delavec do denarnega nadomestila upravičen ko:

- v času trajanja delovnega razmerja poda **vlogo za letni dopust** in jo delodajalec **zavrne**,
- ko delavec zaradi **objektivnih razlogov** (npr. bolniški stalež, smrt...) ne **more izrabiti dopusta do izteka pogodbe**.

V vseh drugih primerih delavcu **ugasneto** tako pravica do plačanega dopusta, kot tudi pravica do denarnega izplačila letnega dopusta.

Stališča sodne prakse slovenskih sodišč pa se bodo v bodoče prav gotovo spremenila oz. dopolnila, saj je Sodišče Evropske Unije (v nadaljevanju Sodišče EU), čigar sodna praksa je za slovenska sodišča obvezujoča, **novembra 2018** določilo primere, v katerih bodo delodajalci v primeru prenehanja delovnega razmerja **moraliz izplačati denarno nadomestilo**.

Sodba Sodišča EU temelji na dveh primerih iz Nemčije in Sicer:

Pri prvem je v okviru usposabljanja za pravne službe v mestu Berlin pripravnik opravljal pripravništvo. Odločil se je, da bo namesto koriščenja letnega dopusta raje zaprosil za denarno nadomestilo ob koncu prenehanja pripravništva, delodajalec pa ga je zavrnil; pri drugem pa je nemška raziskovalna institucija dva meseca pred prenehanjem delovnega razmerja pozvala zaposlenega naj izrabi preostanek dopusta, brez da bi mu naložila, kdaj naj ga izrabi. Zaposleni je izrabil le dva dni, za neizrabljene pa je zaprosil za plačilo, kar pa je delodajalec zavrnil.

Sodišče EU je obrazložilo, da pravo Unije nasprotuje temu, da delavec samodejno izgubi plačani letni dopust, do katerega je bil upravičen na podlagi prava Unije, posledično pa tudi pravico do denarnega nadomestila za neizrabljen dopust **le zato, ker za dopust ni zaprosil pred prenehanjem delovnega razmerja**. Po pojasnilih sodišča, ti pravici lahko ugasneto le, če je delodajalec delavca predtem poučil in mu dejansko omogočil pravočasno izrabiti dopust. Dokazno breme, da je to res storil nosi **delodajalec**. Slednji lahko dokaže, da na primer delavec namerno ni uveljavil pravice do koriščenja letnega dopusta, s čimer delavec izgubi pravico do denarnega nadomestila v primeru prenehanja delovnega razmerja.

Neizrabljen letni dopust bo po novejši sodni praksi potrebno plačati tudi v primeru smrti, saj je sodišče EU na podlagi dveh primerov, prav tako iz Nemčije, objavilo sodbo. V obeh primerih delodajalca nista želela izplačati denarnega nadomestila za neizrabljene dni dopusta pokojnika dedičem. V skladu s pravom EU pravica delavca do plačanega letnega dopusta z njegovo smrtjo ne ugasne, kar pomeni, da lahko **za neizrabljen pokojnikov dopust dediči zahtevajo denarno nadomestilo**. Tudi če nacionalno pravo tako možnost izključuje se bodo lahko dediči v razmerju do delodajalcev sklicevali neposredno na pravo Evropske unije.

Delavec, ki do poteka delovnega razmerja **ni mogel izkoristiti vseh dni dopusta**, bo torej po novi sodbi Sodišča EU, **ne glede na razlog, upravičen do izplačila nadomestila**, tudi če zanj ne zaprosi, razen v primeru, ko bo delodajalec dokazal delavčevo namero, da se izogne koriščenju letnega dopusta zgolj zato, da bi v primeru prenehanja delovnega razmerja prejel denarno nadomestilo.

Vir:

<https://topjob.finance.si/8940943/Delavci-naj-izkoristijo-celoten-dopust-sicer-jim-boste-morali-izplacati-nadomestilo>

Za SPOT svetovanje Koroška:

David Valič, Podjetniški center Slovenj Gradec d.o.o.

*Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska Unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj
www.eu-skladi.si*